

Melagienų medžioklė

Tikslas: Mokiniai mokosi atpažinti melagienes, suprasti jų poveikį ir kurti kritinį požiūrį į informaciją, remdamiesi lauko aplinkoje rasta „įrodymais“.

Pamokos trukmė: 90 minučių

Vieta: Sporto rūmai, Rinktinės g. 1

Klasė: 7–8 klasės mokiniai

Maksimalus dalyvių skaičius: iki 30 mokinių

Metodai:

1. Diskusija
2. Žaidybinis mokymas
3. Situacijų analizė

Reikalingos priemonės:

- Telefonas

Tema / skyrius dalyko programoje:

Mokosi diskutuoti su virtualiu Kitu socialiniuose tinkluose, virtualiose bendravimo platformose, gerbia Kito nuomonę, privatumą. Virtualioje erdvėje ne tik vengia patyčių, necenzūrinių žodžių, bet ir priešinas pastebėtoms patyčioms Kito atžvilgiu. Geba kritiškai mąstyti, atpažinti ir vengti įtartino elgesio virtualioje erdvėje. Ar turėsiu drąsos pasipriešinti patyčioms, jei pastebėsiu kurį nors iš virtualių draugų psichologiškai terorizuojamą?

Etika - Dialoginis bendravimas. Aš–Tu (B)

B4. Virtualusis Kitas.

Klasių koncentrai	Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
7–8 klasių koncentras	Kelia klausimus apie tinkamo (mandagaus) komunikavimo virtualioje erdvėje taisykles (B4.1).	Kelia klausimus apie saugaus, tinkamo bendravimo virtualioje erdvėje ribas. Pasako tinkamo ir netinkamo bendravimo virtualioje erdvėje taisykles. Pateikia pavyzdžių iš patirties (B4.2).	Analizuoja virtualaus Kito ne tik tekstą, bet ir kontekstą (jei tai dirbtinis intelektas – siekia suprasti jo paskirtį ir parametrus). Diskutuoja apie bendravimo su virtualiu Kitu etines normas. Pateikia įvairių pavyzdžių iš patirties, literatūros, kino (B4.3).	Kelia etinius klausimus, susijusius su virtualybės galimybėmis ir dirbtinio intelekto taikymu. Kitiškai ir kūrybiškai reflektuoja virtualiame bendravime kylančias problemas. Demonstruoja geranoriško ir konstruktyvaus bendravimo virtualioje erdvėje įgūdžius (B4.4).

Ugdomos kompetencijos ir uždaviniai:

- Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija:
 - Susipažįsta su melagienų kūrimo principais, supranta jų poveikį visuomenei.
 - Skatina bendradarbiavimą grupėse, nes mokiniai kartu kuria ir analizuoja melagienas.
- Pažinimo kompetencija:
 - Mokiniai mokosi kritiškai mąstyti, vertinti informaciją ir analizuoti jos patikimumą.
 - Ugdė gebėjimą atpažinti manipuliācijas, logines klaidas bei argumentavimo spragas.
 - Skatina inovatyvų mąstymą, pasitelkiant gamtinius objektus kaip „įrodymus“ fiktyvioms istorijoms.
- Komunikavimo kompetencija
 - Mokosi aiškiai ir įtikinamai reikšti mintis tiek kuriant melagienas, tiek jas demaskuojant.
 - Tobulina viešojo kalbėjimo įgūdžius pristatydami savo „melagingą naujieną“ ir ginčydamiesi, ar ji tikra.
 - Lavina diskusijų ir debatų gebėjimus, reikalaudami iš kitų grupių įrodymų ir faktų.
 - Skatina improvizaciją – mokiniai turi greitai reaguoti į klausimus ir ginčus.

Pamokos eiga

1. Įvadas – Misija „Medžioklė“ (10 min.)

Mokytojas paskelbia misiją: „Jūs esate tyrėjai, turintys sugauti melagieną gamtoje!“

Trumpa diskusija apie melagienas:

- Kas yra melagiena?
- Kaip jas atpažinti?
- Kodėl jos pavojingos?

Paaiškinama užduotis: Mokiniai turi sukurti įtikinamą, bet netikrą istoriją (melagieną), remdamiesi gamtoje rastais objektais.

2. Pagrindinė veikla – MELAGIENŲ KŪRIMAS (40 min.)

Mokiniai pasiskirsto į grupes po 3–5 žmones. Kiekviena grupė turi sukurti melagieną, remdamasi realiais aplinkos objektais, pvz.:

- Keista gamtos anomalija (pvz., išlūžęs medis – „NSO avarijos vieta“).
- Markeriu pažymėtas medis (pvz., „Valdžios sprendimus bus sunaikintas Vingio parkas dėl gyvenamųjų namų statybos“).
- Slaptas gyvūnų sąmokslas (pvz., varlių susibūrimas – „Ruonių armija ruošiasi užimti miestą“).
- Apleistas pastatas (pvz., „Slapta KGB būstinė“).
- Pavojingas atradimas (pvz., rasta sena plyta – „Senovės lobio ženklas“).

Mokiniai naudojami telefonais siekiant nufilmuoti melagieną, liudininkų pasakojimus kaip žinių reportažą. **Alternatyva:** jeigu nenorite, kad mokiniai naudotųsi telefonais, galite skirti šią užduotį be jų - tokiu atveju mokiniai turės suvaidinti žinių reportažą.

Grupių melagienos turi būti kuo įtikinamesnės – jos gali būti iliustruotos nuotraukomis, „liudininkų pasakojimais“ ar net „dirbtiniais įrodymais“ (pvz., pėdsakais ant žemės).

3. MELAGIENŲ PRISTATYMAS IR DEMASKAVIMAS (30 min.)

Kiekviena grupė pristato savo melagieną, rodo filmuotą medžiagą arba vedžioja kitus po teritoriją ir parodydama „įrodymus“.

Kiti turi išsiaiškinti, kas melaginga. Jie gali:

- Užduoti klausimus grupės nariams.
- Ieškoti prieštaravimų pasakojime.
- Bandydami patys surasti tikrus faktus, kurie paneigtų melagieną.

4. Refleksija – Kaip atpažinti melagienas? (10 min.)

Klasė diskutuoja:

- Kokie metodai buvo veiksmingiausi melagienų kūrimui?
- Kaip melagienas galima atpažinti realiame gyvenime?
- Ar buvo sunku paneigti gerai sukurta melagingą informaciją?
- Kodėl žmonės linkę tikėti tuo, kuo ir taip tiki ir nėra linkę ieškoti objektyvių faktų?
- Kaip melagingos naujienos siejasi su propaganda ir gandais?
- Kokios priemonės gali apsaugoti visuomenę nuo melagingų naujienų ir nepagrįstų nuomonių įvairovės?